

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศโดยผ่านทางสภาผู้แทนราษฎร การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะมีคุณภาพ มีความสามารถ และทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบ จำเป็นต้องมีสถาบันทางการเมืองที่คอยประสานผลประโยชน์และกลั่นกรองความคิดเห็นความต้องการของประชาชน และคัดเลือกบุคคลเพื่อเสนอให้ประชาชนเลือกเข้าไปทำหน้าที่ สถาบันที่ทำหน้าที่ดังกล่าวก็คือ พรรคการเมือง ซึ่งถือเป็นสถาบันที่มีความสำคัญอย่างมากในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบรัฐสภา เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้มีการต่อสู้ทางการเมืองเพื่อเลือกกลุ่มหรือคณะบุคคลเข้ามาเป็นรัฐบาล โดยยึดหลักเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ พรรคการเมืองเป็นผลสืบเนื่องมาจากเสรีภาพและความเสมอภาคในการต่อรองผลประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนมากที่สุด และในขณะเดียวกันก็พยายามที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อใช้อำนาจในการปกครองตามนโยบายของพรรคการเมืองของตน (สมบัติ ชำรงชัญวงศ์. 2547 : 17)

ประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทุกประเทศจะมีพรรคการเมืองอยู่เสมอ ไม่ว่าประเทศนั้นจะมีหรือไม่มีกฎหมายพรรคการเมืองก็ตาม ดังนั้น พรรคการเมืองจึงมีบทบาทมากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคน เพราะพรรคการเมืองเป็นที่รวมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงทำให้มีบทบาทและศักยภาพทางการเมืองสูงและสามารถดำเนินการใดๆ ให้บรรลุผลได้อย่างจริงจัง และในประเทศที่พัฒนาแล้วผู้ที่ทำหน้าที่แทนประชาชนอย่างแท้จริงคือ พรรคการเมือง ซึ่งถือว่าเป็นกลางระหว่างรัฐบาลและประชาชนซึ่งมีหน้าที่หลักสำคัญคือ กลั่นกรองคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้าสมัครรับเลือกตั้งและเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง รับฟังความคิดเห็น รวบรวมข้อเรียกร้องความต้องการและปัญหาต่างๆ จากประชาชนเพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งของการร่างนโยบายของพรรคทั้งในการแก้ปัญหาเฉพาะและการวางมาตรการแก้ไขปัญหาระยะยาว ให้การศึกษาแก่ประชาชนทำให้ประชาชนได้เข้าใจถึงปัญหาต่างๆ ของประเทศตลอดจนนโยบายของรัฐบาล พยายามชักจูงให้ประชาชนมีความสนใจทางการเมืองโดยการเสริมสร้างทัศนคติและการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้ประชาชนธำรงรักษาแบบแผนวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีตลอดไป

ในระบบการเมืองแบบรัฐสภาของไทยในปัจจุบัน พรรคการเมืองนับว่าเป็นสถาบันที่ได้รับมอบภารกิจที่มีความสำคัญอย่างสูงยิ่ง ทั้งนี้เพราะพรรคการเมืองเป็นเพียงสถาบันเดียวที่มีบทบาทนำในการดำเนินภารกิจทางการเมืองครอบคลุมทั้งระบบทุกระบวนการ นับตั้งแต่การเลือกตั้งเข้าสู่อำนาจไปจนถึงการใช้อำนาจบริหาร ดังนั้น พรรคการเมืองจึงเป็นองค์กรที่มีอิทธิพลสูงต่อระบบการเมืองและต่อประเทศ และจากผลของความสำคัญดังกล่าว ความคาดหวังที่ประชาชนมีต่อพรรคการเมือง โดยเฉพาะต่อภาระความรับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาสำคัญของประชาชนและการพัฒนาประเทศ จึงทิ้งน้ำหนักลงไปที่พรรคการเมืองค่อนข้างสูง และในความเป็นจริงประชาชนเองก็ควรจะมีคามคาดหวังเช่นนั้นด้วย (เชาวนะ ไตรมาศ. 2548 : 14)

การดำเนินกิจการในทางการเมืองของพรรคการเมืองที่สำคัญประการหนึ่ง เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการกระจายอำนาจทางการบริหารจัดการคือ การจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง เพื่อให้สาขาพรรคการเมืองได้นำแนวนโยบาย ข้อบังคับพรรคการเมือง ไปประชาสัมพันธ์ เผยแพร่เชิญชวนให้ประชาชนที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองในแนวทางเดียวกันได้เข้าร่วมดำเนินกิจการทางการเมืองด้วยกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้การเมืองภาคประชาชนเข้มแข็งขึ้นตั้งแต่ระดับรากหญ้า และเสริมสร้างประชาชนในแต่ละชุมชนมีการรวมตัวกันเพื่อแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับบริบทในแต่ละประชาคม เพื่อกำหนดแนวนโยบายของพรรคการเมือง ซึ่งเป็นสถาบันหลักหรือศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองควรขับเคลื่อนนโยบายของพรรคให้ดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาขาพรรคการเมืองทำหน้าที่เป็นข้อต่อเชื่อมโยงกับพรรคการเมือง พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายกับมวลชนในแต่ละเขตเลือกตั้ง โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของกรรมการบริหารพรรคในส่วนกลางให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับกรรมการสาขาพรรคในการดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงและมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ ทำนองเดียวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนเพื่อให้สาขาของพรรคการเมืองดำรงอยู่ ไม่ย้ายไปสังกัดพรรคอื่นได้ง่ายๆ ภายใต้อาณาจักรใจเจตนาธรรมณ์ในการดำเนินกิจการพรรคการเมือง

การที่พรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงวางแนวทางส่งเสริมให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและเป็นสถาบันของมหาชนมากกว่าเป็นกลุ่มธุรกิจการเมือง เนื่องจากเป็นองค์กรที่หน้าที่กำหนดนโยบายเพื่อเป็นทางเลือกให้กับประชาชน และคัดเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อเข้าไปทำหน้าที่ในฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร นอกจากนี้พรรคการเมืองยังถือเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางการเมืองที่มีหน้าที่ในการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองแก่สมาชิกและประชาชน และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วม

ทางการเมืองในทุกระดับ ดังนั้น การพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้พรรคการเมือง จึงมีผลโดยตรงต่อการปฏิรูปการเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตย (วาสนา เพิ่มลาภ. 2548 : 6)

ด้วยเหตุนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 รวมทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พุทธศักราช 2550 ได้ตระหนักและเห็นความสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันหลักทางการเมืองสามารถแสดงบทบาทและทำหน้าที่ได้อย่างครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสาขาพรรคการเมืองถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของพรรคการเมืองตามกฎหมายและยังมีความสำคัญต่อพรรคการเมืองในฐานะที่เป็นรากฐานของพรรคการเมือง และเป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างสมาชิกกับพรรคการเมือง ตลอดจนเป็นกลไกในการขับเคลื่อนหรือดำเนินกิจการทางการเมืองของพรรคให้แพร่ขยายออกไปยังภูมิภาคต่างๆ อย่างทั่วถึง จึงอาจกล่าวได้ว่าสาขาพรรคการเมืองเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับพรรคการเมือง และต้องการให้พรรคการเมืองมีเครือข่ายและฐานการสนับสนุนจากประชาชนเพื่อให้พรรคการเมืองมีความเป็นพรรคมหาชน มีสาขาและสมาชิกกระจายอยู่ในภูมิภาคต่างๆ โดยได้บัญญัติไว้ในมาตรา 26 ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2550 ว่าภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นต้องดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีอยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด โดยที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสาขาพรรคการเมืองจำนวน 3 แห่ง ได้แก่ สาขาประชาธิปไตยลำดับที่ 52 รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคเดือนตุลาคม พ.ศ. 2543 สาขาพรรคเครือข่ายชาวนาแห่งประเทศไทยลำดับที่ 2 รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ซึ่งสาขาพรรคทั้ง 2 แห่ง ตั้งอยู่ในเขตอำเภอหาราช และสาขาพรรครัฐไทย ลำดับที่ 3 รับรองการจัดตั้งสาขาพรรคเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2553 ตั้งอยู่ที่อำเภอพระนครศรีอยุธยา (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. 2553 : 2)

จากรายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการจัดทำแผนและวางระบบการบริหารกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง ของศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (กฤษ เอื้อวงศ์. 2548 : 6 - 7) พบว่า ได้มีการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยมีการวิเคราะห์จากนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องว่า จำนวนสาขาพรรคที่เพิ่มขึ้นหลายเท่าตัวมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดสรรเงินกองทุน เพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองให้กับพรรคการเมืองแต่ละพรรค ซึ่งจากข้อเท็จจริงนี้สะท้อนให้เห็นว่าในอดีตมีผลต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน มีพรรคการเมืองบางพรรคจัดตั้งสาขาพรรคขึ้น โดยคำนึงถึงเพียงจำนวนสาขาเพื่อนำมาคำนวณเป็นเงินจัดสรร แต่มิได้คำนึงถึงความพร้อมของพื้นที่และการสนับสนุนจากประชาชน และที่สำคัญคือบางพรรคการเมืองเมื่อได้

จัดตั้งสาขาพรรคแล้ว ไม่เห็นความสำคัญของสาขาพรรคและมิได้มีเป้าหมายที่ชัดเจนที่จะใช้สาขาพรรคเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานกิจการของพรรคการเมือง และขยายฐานการมีส่วนร่วมไปสู่สมาชิกและประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างเต็มที่

สภาพปัญหาของสาขาพรรค จากผลการตรวจติดตามการดำเนินงานกิจการสาขาพรรคของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดทุกจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ประกอบกับการวิเคราะห์ปัญหาของสาขาพรรคในข้อเท็จจริง สรุปได้ว่าสาเหตุเกิดจาก บางพรรคการเมืองจัดตั้งสาขาพรรคโดยไม่คำนึงถึงความพร้อมของพื้นที่และการสนับสนุนจากประชาชน และมิได้มีเป้าหมายที่ชัดเจนที่จะใช้สาขาพรรคการเมืองเพื่อขยายฐานการสนับสนุนจากประชาชน แต่มีเหตุผลในการจัดตั้งสาขาพรรคเช่น เพื่อประโยชน์ในการคำนวณและการได้รับการจัดสรรเงินกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมีส่วนทำให้เกิดปรากฏการณ์การเร่งขยายการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองเป็นจำนวนมาก เพื่อประโยชน์ต่างตอบแทนแก่สมาชิกหรือผู้สนับสนุนพรรคการเมืองในพื้นที่ต่างๆ ทั้งที่อาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น เงินที่ได้รับจัดสรรจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง หรือที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการสาขาพรรคเพื่อสถานะทางสังคมหรือประโยชน์อื่น เพื่อเป้าหมายในการสนับสนุนผู้นำหรือผู้บริหารในพรรค เนื่องจากข้อบังคับพรรคโดยส่วนใหญ่มักกำหนดให้ประธานสาขามีสิทธิออกเสียงในการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค และมีสิทธิในการบริหารหรือการดำเนินงานที่สำคัญของพรรค เพื่อเป้าหมายในการเลือกตั้งซึ่งมักจะให้ความสำคัญเฉพาะช่วงที่มีการเลือกตั้งและหากพ้นช่วงดังกล่าวหรือผู้สมัครของพรรคในพื้นที่นั้นไม่ได้รับเลือกตั้ง สาขาพรรคจะลดบทบาทและความสำคัญลง พรรคการเมืองบางพรรคมิได้มีการคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีความเหมาะสมมาดำรงตำแหน่ง เป็นกรรมการสาขาพรรคและมิได้มีการวางแผนในการพัฒนาบุคลากรของสาขาพรรคให้มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานกิจการของสาขาพรรค และมีความเชื่อมั่นศรัทธาในอุดมการณ์และนโยบายของพรรคอย่างจริงจัง กรรมการสาขาพรรคบางคนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบ กฎหมาย ตลอดจนนโยบายและข้อบังคับพรรค โดยส่วนใหญ่ได้รับการชักชวนให้เป็นกรรมการสาขาพรรคโดยอ้างว่าจะได้รับสิทธิประโยชน์ตอบแทนในเรื่องต่างๆ และมักมิได้รับการชี้แจงให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในฐานะกรรมการสาขาพรรค สาขาพรรคส่วนใหญ่มักประสบปัญหาขาดแคลนปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณ ต้องอาศัยจากการสนับสนุนของประธานสาขาพรรคหรือกรรมการสาขาพรรคคนใดคนหนึ่งเป็นหลัก ทำให้การดำเนินงานกิจการของสาขาพรรคมีลักษณะพึ่งพาตัวบุคคล การบริหารจัดการสาขาพรรค ไม่มีการแบ่งงานออกเป็นฝ่ายตามโครงสร้างองค์กรหรือตามภารกิจ แต่มีกรรมการสาขาพรรคเพียงหนึ่งหรือสองคนที่รับผิดชอบดำเนินการทั้งหมด และสาขาพรรคมัก

ขาดการวางแผนปฏิบัติงานทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว ทำให้ไม่มีกิจกรรมที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ปัญหาการสนับสนุนจากรัฐและประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ข้าราชการและพนักงานของรัฐ รวมทั้งหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นในบางพื้นที่ไม่เห็นความสำคัญหรือไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจการของสาขาพรรค เนื่องจากเห็นว่าอาจถูกกล่าวหาว่าไม่เป็นกลางทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีการแข่งขันทางการเมืองสูง ประชาชนในพื้นที่บางส่วนไม่ค่อยเห็นความสำคัญของสาขาพรรคหรือมักมีทัศนคติและพฤติกรรมที่มุ่งหวังผลประโยชน์จากสาขาพรรค เพื่อแลกกับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองหรือเข้ามาเป็นสมาชิกพรรค และมักคิดว่าสาขาพรรคมีบทบาทหน้าที่ในการช่วยรณรงค์หาเสียงเฉพาะช่วงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเท่านั้น (สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง. 2547 : 43-45)

จากประเด็นปัญหาที่ประมวผลจากการสรุปผลการตรวจติดตามการดำเนินกิจการของสาขาพรรค ถือเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นกับสาขาพรรคการเมืองในความเป็นจริง ซึ่งแต่ละสาขาอาจมีสภาพปัญหาแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอกและภายในของแต่ละสาขาพรรคการเมืองแต่ละพื้นที่ อีกทั้งยังไม่ทราบถึงความคาดหวังของประชาชนที่ต้องการได้รับจากสาขาพรรคการเมือง จึงส่งผลให้สาขาพรรคการเมืองไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ตอบสนองความคาดหวังของประชาชนได้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตามข้อเท็จจริงดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงอุปสรรคและข้อขัดข้องในการดำเนินกิจการของสาขาพรรคการเมือง ซึ่งบางกรณีเป็นปัญหาที่ตัวบุคคล และผลจากการวิเคราะห์ถึงปัญหาดังกล่าวจะมีส่วนช่วยให้สามารถมองเห็นถึงกรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนาสาขาพรรคการเมืองได้ ซึ่งเทศบาลเมืองอโยธยามีโครงสร้างของชนชั้นและกลุ่มต่างๆ หลากหลาย ทั้งด้านอาชีพ การศึกษา และการมีส่วนร่วมทางการเมือง มีความตื่นตัวและการรับรู้ข่าวสารด้านต่างๆ อย่างกว้างขวาง จึงอาจมีแง่มุมเรื่องความคาดหวังต่อบทบาทสาขาพรรคการเมืองต่างกันไป

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีหน้าที่ในการควบคุม ตรวจสอบ และส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง จึงต้องการศึกษาความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีต่อบทบาทของสาขาพรรคการเมือง และนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาสาขาพรรคการเมือง เพื่อให้สาขาพรรคการเมืองมีความเข้มแข็งมีการดำเนินกิจการทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ปฏิบัติหน้าที่ได้สอดคล้องกับความคาดหวังของประชาชน และสามารถแสดงบทบาทในฐานะที่เป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างพรรคการเมืองกับสมาชิกและประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษานี้จะทำให้ทราบถึงความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อบทบาทสาขาพรรคการเมือง และนำผลการศึกษามาส่งเสริมการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองและสาขา เพื่อพัฒนาบทบาทของพรรคการเมืองและสาขาสาขา ให้แสดงบทบาทได้ตามความคาดหวังของประชาชน เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักในการปกครองประเทศ ซึ่งถือได้ว่าความเข้มแข็งของพรรคการเมืองนั้นมีความหมายต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง

ขอบเขตของการวิจัย

หน่วยในการวิเคราะห์ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยมีขอบเขตของการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโยธยา ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ ขึ้นไป จำนวน 13,850 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป จำนวน 100 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 1 คน สมาชิกสภาท้องถิ่น จำนวน 18 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 81 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ สถานภาพการสมรส และการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโยธยาที่มีต่อบทบาทสาขาพรรคการเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 5 ด้าน ได้แก่

- 2.2.1 ด้านการสร้างผู้นำและอุดมการณ์ทางการเมือง

- 2.2.2 ด้านการเผยแพร่ความรู้และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2.2.3 ด้านการสนับสนุนการเลือกตั้ง
- 2.2.4 ด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและประชาสัมพันธ์
- 2.2.5 ด้านการเป็นศูนย์กลางของการประสานผลประโยชน์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อความเข้าใจตรงกัน จึงได้ให้นิยาม ดังนี้

สาขาพรรคการเมือง หมายถึง ส่วนย่อยของพรรคการเมืองที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกและกรรมการสาขา ซึ่งได้จัดแจ้งจัดตั้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองอย่างถูกต้องและมีหน้าที่ในการดำเนินกิจการทางการเมืองให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบายและข้อบังคับพรรค

บทบาทสาขาพรรคการเมือง หมายถึง การกระทำหรือการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของสาขาพรรคการเมือง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างผู้นำและอุดมการณ์ทางการเมือง 2) ด้านการเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน 3) ด้านการสนับสนุนการเลือกตั้ง 4) ด้านการรวบรวมข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ และ 5) ด้านการเป็นศูนย์กลางของการประสานผลประโยชน์

บทบาทที่เป็นจริง หมายถึง ระดับคะแนนบทบาทตามความเป็นจริงของสาขาพรรคการเมือง ตามความคิดเห็นของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองไธยาจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทบาทที่คาดหวัง หมายถึง ระดับคะแนนความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองไธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีต่อบทบาทของสาขาพรรคการเมืองจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บุคลากรของพรรคการเมือง หมายถึง กรรมการบริหารพรรคการเมือง กรรมการสาขาพรรคการเมือง สมาชิกพรรคการเมือง เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพรรคการเมืองและสาขาพรรคการเมือง

เทศบาลเมืองไธยา หมายถึง หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะจากเทศบาลตำบลไธยาเป็นเทศบาลเมืองไธยา ตั้งแต่วันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ตามเงื่อนไขหลักเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเทศบาล (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ประกอบด้วย ตำบลไผ่ลิง ตำบลคลองสวนพูลหุ่มที่ 2 และ 3 ตำบลหันตราหุ่มที่ 5 บ้านเลขที่ 13-117

การเลือกตั้ง หมายถึง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น

ผู้บริหารท้องถิ่น หมายถึง ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด นายกเทศมนตรีนคร นายกเทศมนตรีเมือง นายกเทศมนตรีตำบล นายกองค้การบริหารส่วนตำบล นายกเมืองพัทยา

สมาชิกสภาท้องถิ่น หมายถึง สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาลนคร สมาชิกสภาเทศบาลเมือง สมาชิกสภาเทศบาลตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเมืองพัทยา

แนวทางการพัฒนา หมายถึง แผนพัฒนาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการนำผลที่ได้จากการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทสาขาพรรคการเมืองตามความคาดหวังของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. นำผลของการวิจัยเสนอแนวทางในการพัฒนาต่อสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด พรรคการเมืองและสาขาพรรค เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันหลักทางการเมืองและเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข